

Cultura

Les millors publicacions del 2016

‘La Vanguardia’ escull els LLIBRES DE L'ANY

Pels crítics, periodistes i llibreters consultats per *La Vanguardia*, el 2016 ha estat l'any de Fernando Aramburu, Alicia Kopf, Angelika Schrobsdorff, Yuval Noah Harari i Lionel Davidson, autors dels millors llibres publicats en cada una de les cinc categories proposades: novel·la en castellà, novel·la en català, narrativa traduïda, no-ficció i novel·la negra. Són els cinc títols que apareixen en la fotografia d'aquestes pàgines, feta amb la col·laboració de la llibreria + Bernat.

La incertesa sobre el futur pot ser una de les explicacions de l'èxit internacional d'*Homo deus*, l'assaig en què Yuval Noah Harari intenta explicar com serà el món en els anys que vindran. Una intel·ligència artificial –di-gueu-ne Google o com vulgueu– “decidirà sobre la salut, sobre els nens o sobre nosaltres. No falta gaire perquè un sistema ens monitori 24 hores al dia amb sensors biomètrics que ens mesurin

la tensió, el pols, el sucre –expli-cava en una recent visita a Barcelona–, i fins i tot perquè detectin el càncer a temps. La gent no tindrà cap problema a cedir la seva intimitat a canvi de tenir més salut”. Els algorismes ho dominaran tot, incloent-hi “la vida amorosa. Un algorisme et coneix millor que tu i et pot recomanar amb qui t'has de casar. Si el sistema funciona i fa bones recoma-

Un món regit per algoritmes, les ferides del País Basc i una ànima tan gèlida com els pols, històries de l'any

nacions, l'escoltarem cada vegada més i deixarem que es fiqui en la nostra vida, com ja passa en la conducció”.

Els traumes no tancats del País Basc després de la violència d'ETA és el tema de la novel·la *Patria* d'Aramburu, autèntic fe-

nomen del 2016 juntament amb el *Germà de gel* d'Alicia Kopf, diari d'una dona obsessionada amb les expedicions polars i que explora en paral·lel el seu interior, també bastant glaçat. El retrat que fa l'alemanya Angelika Schrobsdorff (1927-2016) de la seva mare, i retruc de tota una família jueva que va gaudir els anys vint i va veure que se li enfonsava el món durant el nazisme ha estat una altra de les obres guanyadores. El jurat de novel·la negra, per la seva banda, distingeix el que, malgrat no ser gaire conegut en aquests verals, és per alguns el millor autor de novel·les d'espionatge, el britànic Lionel Davidson (1922-2009), que a *Bajo los montes de Kolima* envia un superagent a infiltrar-se en una instal·lació científica soviètica. S'escau la circumstància que les cinc primeres obres en castellà han estat escrites per homes, i les cinc primeres traduïdes ho han estat per dones, mentre que en català hi ha més equilibri (tres dones i dos homes).

Un grup de lectors il·luminant les cinc millors obres del 2016

FICCIÓ EN CATALÀ

1
GERMÀ DE GEL
Alicia Kopf
(L'Altra)

“Un llibre autofictici en el qual es narra l'obsessió d'una dona per la història de les exploracions polars. Seguint la seva obsessió amb la neu, la veu narrativa paral·lelament comença a descobrir fets del seu passat familiar. És la història de l'origen de la congelació de les relacions familiars. És Werther zombi, després d'ha-

Alicia Kopf

ver-se enamorat i dispartat diverses vegades”, segons paraules de la mateixa autora, nascuda a Girona com a Imma Àvalos el 1982. També artista contemporània, el llibre va néixer d'una sèrie d'exposicions anomenada *Articantartic*. Hi ha una versió en castellà, feta per la mateixa autora, a Alpha Decay.

Jurat: ISABEL SUCUNZA, XAVIER VIDAL, JULIÀ GUILLAMON, XAVI AYÉN I JOSEP MASSOT

2
EL NAVEGANT
Joan-Lluís Lluís
(Proa)
Un jove del segle XIX amb un do especial es veu arrossegat des de Perpinyà fins a la Comuna de París i les colònies franceses d'ultramar.

3
EL DIA DEL CÉRVOL
Marina Espasa
(L'Altra)
La Barcelona dels anys vuitanta i la Suècia rural, amb neonazis que volen controlar el món i una noia que prepara la seva tesi en literatura artúrica.

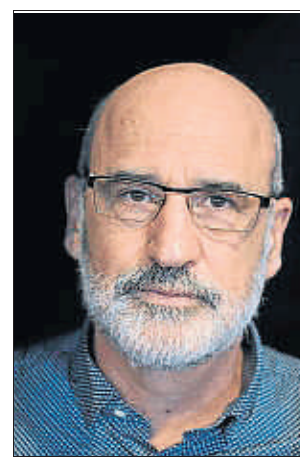
4
MÍSTICA CONILLA
Jordi Lara
(Edicions de 1984)
Sis relats, entre els quals un home que recorda la tarda que va jugar de nen amb Verdaguer o l'acomodador que explica la pel·lícula a Borges.

5
JOYCE I LES GALLINES
Anna Ballbona
(Anagrama)
Dos mons conviuent: l'intel·lectual (una noia viatja al Dublín de Joyce) i el rural, l'entorn familiar de què prové.

FICCIÓ EN CASTELLÀ

1
PATRIA
Fernando Aramburu
(Tusquets)

“Ahí va la pobre, a romperse en él. Lo mismo que se rompe una ola en las rocas” és l'inici de *Patria*, una història sobre el passat recent d'Euskadi, microcosmos de personatges trencats per la violència que durant anys ha impregnat el dia a dia, un drama que ha anat calant en la vida de moltes persones anònimes. Quaranta anys

Fernando Aramburu

de lluita armada narrats des de baix, des dels figurants d'una societat patriarcal. Aramburu, resident a Berlín, aconsegueix el seu objectiu, a través de la història de dues famílies separades pel conflicte: “Que els lectors se sentin ahora com si fossin la mare d'un noi que és a la presó per haver matat o la filla d'un assassinat”.

Jurat: LLUÍS MORRAL, J.A. MASOLIVER RÓDENAS, NÚRIA ESCUR, SERGIO VILA-SANJUÁN I IGNACIO OROVIO

2
TUYO ES EL MAÑANA
Pablo Martín Sánchez
(Acantilado)
Tot passa un dia concret: el 18 de març del 1977, quan el narrador neix i la societat bull.

3
CINCO ESQUINAS
Mario Vargas Llosa
(Alfaguara)
El Perú dels noranta, en diversos ambients socials, sacsejats pel terrorisme de Sendero Luminoso, el periodisme groc i la corrupció.

4
NO VOY A PEDIRLE A NADIE QUE ME CREA
Juan Pablo Villalobos
(Anagrama)
Un mexicà viatja a Barcelona acompanyat de la seva nòvia i es veurà ficat en una rocambolesca història.

5
UN PADRE EXTRANJERO
Eduardo Berti
(Impedimenta)
L'autor argentí ofereix aquí una història autobiogràfica d'un pare que sempre es va amagar sota un nom fals.

#tuitsdecultura

Los millonarios y más los multimillonarios prefieren estar unidos.

@Margo_Glantz
Margo Glantz Escriptora

Sempre he pensat que si l'aprenentatge de les altres llengües fos obligació no hi hauria tanta ignorància envers les altres realitats.

@crisjuanico
Cris Juanico Cantant

Els meus pensaments i les meves llàgrimes estan avui amb les víctimes de l'atac al mercat de Nadal de Berlín. #BerlinAttack

@ForestWhitaker
Forest Whitaker Actor

El que perjudica la carrera professional de les dones no és tenir fills, és viure amb homes.

@BelOlid
Bel Olid Escriptora

PEDRO MADUENO

NO-FICCIO

1 **HOMO DEUS. UNA BREU HISTÒRIA DEL DEMÀ**

Yuval Noah Harari
(Edicions 62/Debate)

Després d'haver sintetitzat en unes 500 pàgines tota la història de la humanitat en el seu llibre anterior, *Sapiens*, ara l'historiador israelià Yuval Noah Harari (Kiryat Ata, 1976) s'aventura a explorar com serà el món del futur. Amb una prosa que defuig l'academicisme, comença formulant-se dues preguntes clau: què és un humà? Què és la religió? Allò que ens definiria seria el llenguatge, única eina comunicativa en el regne animal capaç de crear ficcions que cohesionen un gran nombre de persones. Per això, tot i que els neandertals eren més forts que els sapiens, aquests darrers van perviure, per la seva capacitat de mentir: manipulant i fent circular mites i zafareries. Ara, en una nova etapa, la bioenginyeria, la nanotecnologia i la intel·ligència artificial permetran superar l'*Homo sapiens*, amb màquines i algorismes que substituiran no només els treballadors sinó que controlaran les principals decisions de les nostres vides.

Yuval Noah Harari

Membres del jurat: SERGI DÒRIA, ANTONIO RAMÍREZ, JUSTO BARRANCO, SERGIO VILA-SANJUÁN I IGNACIO OROVIO

2 **DE LA LIGEREZA**

Gilles Lipovetsky
(Anagrama)
Descripció d'un món abocat a la frivolitat, el líquid i el consumisme. Optimista, l'autor creu en l'educació humanista de qualitat.

3 **LA ESPAÑA VACÍA**

Sergio del Molino
(Turner)
Viaatge pels pobles que va buidar l'èxode rural massiu que hi va haver entre 1950 i 1970, amb citacions de la literatura i el cinema.

4 **KAFKA**

Reiner Stach
(Acanalado)
Monumental biografia en dos volums de l'autor de *La metamorfosi*, que és alhora un prolix retrat de l'Europa de l'època.

5 **LOS ROMANOV. 1613-1918**

Simon Sebag Montefiore
(Crítica)
L'historiador britànic refà les peripecies d'una de les nissagues més fascinants de tots els temps: la família reial de Rússia. Crueltat, passió i destí.

6 **POR EL OJO DE UNA AGUJA**

Peter Brown
(Acanalado)
Amb l'eloqüent subtítol de *La riqueza, la caída de Roma y la construcción del cristianismo en Occidente*, l'historiador recrea la mort de Roma i el naixement del món nou.

7 **QUERÍAMOS UN CALATRAVA**

Llätzer Moix
(Anagrama)
El periodista, expert en arquitectura, explica sense reserves per què Santiago Calatrava va passar de dalt de tot a enfonsar-se.

8 **CONVERTIRSE EN UNO MISMO**

Jacques Attali
(Libros de Vanguardia)
L'influent intel·lectual francès desgrana la manera d'agafar les regnes de la pròpia vida en un món on empreses i estats ja no ofereixen seguretat.

9 **ESTUDIOS DEL MALESTAR**

José Luis Pardo
(Anagrama)
Subtitulat *Políticas de autenticidad en las sociedades contemporáneas*, l'últim premi Anagrama d'assaig aborda el malestar actual des de la filosofia i la política.

10 **OFF THE ROAD**

Andy Robinson
(Ariel)
Miedo, asco y esperanza en América és el subtítol d'aquesta crònica del periodista, que retrata els Estats Units que han elegit Trump.

NARRATIVA TRADUÏDA

1 **TU NO ETS UNA MARE COM LES ALTRES** Angelika Schrobsdorff (La Campana/Periférica & Errata Naturae)

Aquest retrat implacable i commovedor és la biografia de la mare de l'autora, Else, dona inconformista que, nascuda en la burgesia jueva de Berlín, va trencar motllos: desitjosa de casar-se amb un artista, va rebutjar l'"excel·lent partit" que la família li havia reservat –un opu-

Angelika Schrobsdorff

lent i madur comerciant – per viure la bohèmia, fidel a les dues promeses que s'havia fet: que viuria sempre intensament i que tindria un fill amb cada home que estimés. Així, va acabar sent mare de tres, uns dels quals va ser Angelika. Dels felços anys vint es passa a l'horror i a la lluita per fugir de l'Holocaust.

Jurat: ANTONIO LOZANO, ROBERT SALADRIGAS, XAVI AYÉN, NÚRIA ESCUR I IGNACIO OROVIO

2 **TAN Poca VIDA**

Hanya Yanagihara
(Lumen)
Novel·la sobre les relacions entre un grup d'amics a Nova York al llarg dels anys. Retrat de la mentalitat masculina.

3 **MANUAL PER A DONES DE FER FEINES**

Lucia Berlin
(L'Altra / Alfaguara)
Relats farcits d'humor i malenconia, amb dones desorientades, fortes, intel·ligents i molt reals.

4 **EM DIC LUCY BARTON**

Elizabeth Strout
(Edicions de 1984 / Duomo)
Una dona rep la visita de la seva mare possessiva a l'habitació d'un hospital.

5 **LA TRIOMFANT**

Teresa Cremisi
(Anagrama)
Història autobiogràfica d'una nena de pare italià i mare amb passaport anglès que va créixer a l'Alexandria cosmopolita de la postguerra.

NOVEL·LA NEGRA

1 **BAJO LOS MONTES DE KOLIMA**

Lionel Davidson
(Salamandra)

Lionel Davidson (1922-2009) va començar com a periodista en una agència de notícies, per a la qual feia reportatges per tot Europa. Considerat un dels grans del thriller d'espies, amb Eric Ambler o John Le Carré, va trencar un silenci literari de setze anys amb *Bajo los montes de Kolima* (1994), fins ara no tradu-

Lionel Davidson

ida. En aquesta obra, paradigma del thriller d'aventures, ambientada a la tundra siberiana, el mal s'allotja en un centre clandestí d'investigació que ha substituït els gulags. L'heroi, Johnny Porter, viurà tota mena de perills per infiltrar-s'hi, i travessarà fronteres il·legalment i fingint accents estrangers.

Jurat: MONTSE SERRANO, TONI G. ITURBE, ANTONIO LOZANO, XAVI AYÉN I SERGIO VILA-SANJUÁN

2 **PERROS SALVAJES**

Ian Rankin
(RBA)
La banda de Joe Stark, basada a Glasgow, es desplaça a Edimburg per caçar un transportista que els va robar un carregament de droga.

3 **ENTERRAD A LOS MUERTOS**

Louise Penny
(Salamandra)
L'inspector en cap Gamache, al Quebec, topa amb un cadàver a la biblioteca de la Societat Literària i Històrica.

4 **TRES DIES I UNA VIDA**

Pierre Lemaitre
(Bromera/Salamandra)
Un nen dubta si afrontar o no les conseqüències dels seus actes en un petit poble al bosc.

5 **LOS IMPUNES**

Richard Price
(Random House)
El sergent Billy s'ocupa de la mort, en una estació de Nova York, d'un dels criminals impunes en uns fets dels anys noranta.